

Recollit per tots els lèxics valencians: «*tarquim*: cieno que sacan de algún estanque ó lago» (CRos (Dicc., 1764, p. 223); «*tarquim*: tarquín, cieno», Sanelo (I, 17v), Lamarca (id.) etc. La seva àrea continua essent sobretot valenciana, car a les Illes és exclusiu d'Eivissa («*tarquim*: poxo del agua», PzCabr.). En els *Aforismes rurals*, adaptació valenciana de la *Cartilla* de Fages de Romà (1851): «el fem y pols dels carrers / són abonos dels primers; / y també el fanc corromput, / y el *tarquim*, quan ja no put» (40.10), substituïnt «lo fanc del rec escurat / ---» de l'original empordanès (1849, 50.4f.).

Fins Tortosa (*AlcM*); i, arran de la frontera lingüística, i per Aragó, es deu estendre fins als Pirineus; car (probablement des de Benasc) penetrà fins a la Vall d'Aran: *tarkim* 'runa, residus de construcció' (Gessa, Montcorbau, Vilamòs, 1926-30), amb assimilació al sufix -UMEN que expressa tals coses: oc. ant. *curum* «décombres», *betum*, *resclum* etc. (facilitada per la ü palatal occitana). En efecte, el mot és també aragonès: «*tarquín*: cieno de las aguas estancadas' (Borao), *tarkim* 'lлот' a Graus (BDC VII, 75), i així vaig anotar-ho jo a SJuan de Gistau (1965); no juraré que sigui ben exacta la forma «*tarki*: fang» atribuïda a Benavarrí i a Mequinensa, puix que ho fan Grieria (BDC VII, 72) i JAmades (BDC XXII, 210) que són tan poc de fiar: pot ser cosa de bilingües que parteixen de l'aragonès ultracorregint per catalanitzar.

En terra valenciana se sent bastant. A Rellu deien *el tarkim* no sols en el sentit propi sinó referint-se als detritus causats pel rovell (1963). En alguns punts, contaminat pels sinònims: en el poble fronterer de Vilafranca del Maestrat, amb el cast. *charco*: *el çarki* «la mortera, el fang» parlant-me del que es feia dins d'una mina d'aigua (1961); a Simat de Valldigna, *çarkim* una mena de fangueig o llotim (crec relacionat amb excrement de bestiar de llana o cabrum), 1962; *AlcM* recull «*faquina*: tarquim, llot» a Cullera, on deu haver-hi, doncs, paral·lelament, encreuament amb *fang* (i ajudant-hi potser les *matèries fecals* de la mesquita i fems d'adob?)

Fora d'Aragó el mot està poc estès en cast., on no apareix fins a Covarrubias (1611) «el cieno que se saca de algún estanque», però el seu dicc. és ple de mots que havia après en els seus anys de València; poques més dades castellanques vaig aplegar-ne en el DCEC/DECH.

Ja vaig refutar allà raonadament les diverses etimologies falses que se n'havien donat: inútil insistir-hi, vegeu aquell article. Ha de venir d'un **tarkim* que seria peculiar de l'àrab hispànic. La mateixa estructura del mot és tan típicament aràbiga que a penes podríem dubtar-ne, encara que no estigui documentat en les fonts aràbigues. Però és un derivat regular de l'arrel *rakam* 'apilotar, amuntegar', pertanyent a l'àrab clàssic i general. Ja figura a l'Alcorà definit «to gather together in a heap», com també el participi *markûm* «gathered in heaps», i el derivat *rukâm* 'un munt, una pila' (Penrice, 60a; també *tarâkam* «häufen» en *Dabba wa Insan*, Iraq S. XI, Dieterici, 65), i en tots els dic-

cionaris clàssics; un altre substantiu derivat té ni més ni menys el sentit del tarquim: *rukma* aplicat al llot o argila («mud, clay») «collected together and heaped up» (ben documentat des del Djauharî, a. 998, Lane 1148b). Sense dubte es dona el cas que aquesta arrel es descabdellà poc en l'àrab magrebí i els nostres glossaris hispano-aràbics no la registren (*RMa.*, *PAlc.*, Lerchundi, que porten altres sinònims). De tota manera Dozy (*Suppl.* I, 556a) en recull un parell de dades postclàssiques.

En tot cas els substantius del tipus *tarkim* es creen a cada pas en tota arrel aràbiga, i degué tractar-se d'un mot regional de l'Est i Sudest de l'Andalus. No prosperaria en les altres parts del Magreb, ara compremem per què. A causa de la confusió vulgar de -m i -n finals (ben testimoniada en l'àrab hispànic, *EntreDL* III, 104, 158) l'arrel *rakam* es podia confondre amb *rakan* ('afermar, apuntalar, consolidar, arraconar'), més viva i productiva encara (veg. *RACÓ*), i això devia causar una ràpida decadència de *rakam*; per això es comprèn que Beaussier declari que a Algèria *rakam* ha quedat només en ús literari.

Però queda en alguns llocs d'Algèria, de parlars més conservadors: Lentin, que registra el parlar de la zona Setif-Constantina, testimonia que allí s'usa *rakam* per a «s'amoncelar la neige», si bé amb vacil·lació entre les pronúncies *rakam* i *rakan*, i s'hi ha format un derivat *rakâ'in* «tas de neige» (*Suppl. au Dict. Ar.-Fr.* de Beaussier, Alger. 1959, 104b), on tenim una propaganda flagrant del conflicte homonímic. Es comprèn que en l'àrab de l'Horta valenciana on el *tarquim* fa un paper vital, es devia crear aquest derivat abans que sobrevingués la decadència d'aquella arrel, decadència que explica el fet que els nostres lèxics ja no arribaren a temps per recollir viu el mot en la llengua d'origen.

DERIV.: *Tarquimada* «la porció de tarquín arrojada contra alguna persona» (Escrig 1851), *tarquimar* [id.], *tarquimós*. *Entraquimar*, *atarquimar*, *desentarquimar*.

+TARQUINA, *vela* ~, en it. *tarchia* o *vela a tarchia*, en provençal *tarco* i *tarquí*, potser del fr. *voile étarque* 'vela hissada i tesada' (perquè la vela llatina la hissen i la baixen de l'antena) derivat d'*étarquer* 'tesar una tela hissant-la tant com es pugui', el qual per la seva banda sembla ser d'origen germànic (del neerl. o b-al. *strecken*, frisó *strekka* 'estirar, tibar'); en català el mot va emmotllar-se a la terminació de *vela llatina*. □ 1.ª doc.: 1840: «vela trapezoide molt usada en bots i llanxes».

No recollit pels altres diccs. (ni Amades-Roig, BDC XII, XIV), però deu ser usual a Blanes, car Fontserè (que hi passava els estius) el reclamava en el seu *DOrt.* c. 1925. També cast. TARQUINA (1831, i en el *DAcadEsp.* només des de 1864). Vegeu documentació i estudi de l'etimologia en el DCEC/DECH v, 425-427.

Tarrabastada, *tarrabastall*, V. *terrabastall*